

บทที่ 1

การบริหารงานบุคคล

ชื่อเรื่อง การบริหารงานบุคคล

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนจบหัวข้อนี้แล้ว นักศึกษาจะปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้ได้

1. บอกความหมายของสิ่งต่อไปนี้ได้ด้วยภาษาของตนเอง
  1. การบริหารงานบุคคล
  2. ระบบอุปถัมภ์
  3. ระบบคุณวุฒิหรือคุณธรรม
2. บรรยายความเป็นมาของการบริหารงานบุคคลในประเทศต่าง ๆ ต่อไปนี้ไว้พอสมควร
  1. ประเทศจีน
  2. ประเทศอังกฤษ
  3. ประเทศสหรัฐอเมริกา
3. อธิบายความเป็นมาของการบริหารงานบุคคลของข้าราชการไทยได้
4. ระบุจุดมุ่งหมายของการบริหารงานบุคคลโดยทั่วไปได้
5. อธิบายจุดมุ่งหมาย 3 ประการ ของการบริหารบุคคลในโรงเรียนได้
6. บอกหลักการบริหารงานบุคคล ตามแนวคิดของ เมธี ปิรันธนานนท์ ได้
7. ให้เหตุผลสนับสนุนข้อดีหรือโต้แย้งการบริหารงานบุคคลระบบอุปถัมภ์ได้
8. อธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ระบบคุณวุฒิหรือคุณธรรมดังต่อไปนี้
นี้ได้
  1. หลักการสำคัญ 4 ประการ
  2. ข้อดี ข้อเสีย
9. บอกความหมายของหน่วยงานทางการศึกษาที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. ข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ได้
10. อธิบายสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ดังต่อไปนี้ได้
  - ความสำคัญของ ก.ค.
  - คณะอนุกรรมการสามัญ (อ.ก.ค.) ทั้งสองระดับ
  - อำนาจหน้าที่ของ ก.ค. อ.ก.ค. กรม และ อ.ก.ค. จังหวัด

- วิธีปฏิบัติงานของ ก.ค.
- จุดเด่นของการบริหารงานบุคคลโดย ก.ค.

11. บอกตำแหน่งข้าราชการครูที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. ข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ทั้ง 3 ประเภทได้
12. อธิบายบทบาทของครูใหญ่ในด้านการบริหารงานบุคคลได้

เนื้อหา

การบริหารงานบุคคล

- การบริหารงานบุคคลคืออะไร
การบริหารงานบุคคลคือการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลในองค์การตั้งแต่สรรหา บรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้พ้นจากงาน
- ความเป็นมาของการบริหารงานบุคคลในต่างประเทศ
  - ประเทศจีน
  - ประเทศอังกฤษ
  - ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ความเป็นมาของการบริหารงานบุคคลของข้าราชการไทย
- จุดมุ่งหมายของการบริหารงานบุคคล
การทำให้บุคลากรมีความพร้อม เต็มใจ สามารถจะอุทิศเวลาของตนเพื่อส่วนรวม

โดยไม่ผิดระเบียบหรือข้อบังคับที่กำหนดไว้

- จุดมุ่งหมาย 3 ประการของการบริหารบุคลากรในโรงเรียน
  1. เพื่อให้จุดประสงค์ของระบบได้บรรลุผล
  2. เพื่อช่วยให้สมาชิกได้รับความสำเร็จในตำแหน่งและการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน
  3. เพื่อพัฒนาการอาชีพของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
- หลักการบริหารงานบุคคล
  - หลักการบริหารงานบุคคล 12 ประการ ตามแนวคิดของ เมธี ปิณฑนานนท์
- ระบบบริหารงานบุคคล
  1. ระบบอุปถัมภ์ (Patronage System)
  2. ระบบคุณวุฒิ หรือ คุณธรรม (Merit System)

ระบบอุปถัมภ์ ลักษณะสำคัญ

1. ไม่มีหลักเกณฑ์หรือระบบที่แน่นอน
2. เป็นระบบพรรคพวก

ข้อดี	ข้อเสีย
<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมระบบคุณวุฒิให้สมบูรณ์ 2. ช่วยการบริหารงานประจำ 3. ช่วยในด้านการบริหารชุดใหม่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้าราชการขาดสมรรถภาพ 2. ข้าราชการถูกใช้งานส่วนตัวมาก 3. ฐานะของข้าราชการขาดหลักประกันความมั่นคง 4. มีการประจบประแจงมาก 5. ผู้ไม่มีพรคพวกมีโอกาสน้อย 6. ขาดความยุติธรรม 7. เป็นเครื่องมือของนักการเมือง

ระบบคุณวุฒิหรือคุณธรรม (Merit System)

หมายถึงวิธีการบรรจุบุคคลในตำแหน่งงานของรัฐโดยวิธีการสอบแข่งขันในระหว่างบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามความต้องการของรัฐ

ระบบคุณธรรมมีหลักการสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. หลักความสามารถ (The Rule of Competenu)
2. หลักความเสมอภาค (Equality of Opportunity)
3. หลักความมั่นคง (Security on Tenure)
4. หลักความเป็นกลางทางการเมือง (Political Nentrality)

ข้อดี	ข้อเสีย
<ol style="list-style-type: none"> 1. ราชการได้คนดีมีความรู้ความสามารถเข้ารับราชการ 2. ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย 3. ส่งเสริมให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน 4. ป้องกันนักการเมืองเข้ามาก้าวร้าวงานของข้าราชการประจำ 5. ส่งเสริมขวัญและกำลังใจ 6. ส่งเสริมเกียรติภูมิของข้าราชการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เครื่องมือการสอบยังขาดคุณภาพ 2. การจัดทำทะเบียนประวัติไม่ทันสมัยครบถ้วน 3. การประเมินผลยังไม่ได้ทำกันอย่างจริงจัง 4. ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำยังแยกจากกันไม่เด็ดขาด

- ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 พ.ร.บ. ครู เป็นตัวบทกฎหมายในการชี้บ่งถึงการเป็นครู สิ่งที่น่าสนใจควรรอบมีดังนี้
  - ความหมายของหน่วยงานทางการศึกษา
  - คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.)
  - มาตรา 23 คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูได้
  - ตำแหน่งข้าราชการครู

ความรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) เป็นองค์การกลาง

1. ก.ค. คืออะไร

บริการงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานหลักเกณฑ์วิธีการรวมทั้งคอยควบคุมดูแล ตรวจสอบและแนะนำชี้แจง เพื่อให้การปฏิบัติการในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกัน

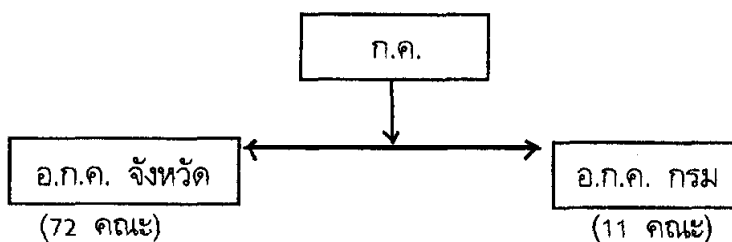
2. ระบบการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูมีวิธีปฏิบัติงาน อย่างไร

ระบบบริหารงานบุคคลมี 2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ก.ค. ซึ่งเป็นองค์การกลาง
2. หน่วยปฏิบัติที่มีข้าราชการครูอยู่ในสังกัด

หน่วยปฏิบัติ มี คณะอนุกรรมการสามัญ หรือ อ.ก.ค. กับองค์คณะบุคคลพิจารณา

อ.ก.ค. มี 2 ระดับ คือ ระดับ กรม มี 11 คณะ เรียกว่า คณะอนุกรรมการสามัญประจำกรม (อ.ก.ค. กรม) ระดับจังหวัด มี 72 คณะ (71 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร) เรียกว่า คณะอนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด (อ.ก.ค. จังหวัด)

3. หน่วยปฏิบัติมี 2 ชั้น คือ อ.ก.ค. จังหวัด และ อ.ก.ค. กรม ใช่หรือไม่

หามีได้ อ.ก.ค. จังหวัด รับผิดชอบครูสังกัด สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนข้าราชการครูสังกัดกรมอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับ อ.ก.ค. กรม ที่สังกัดโดยตรง

4. อ.ก.ค. กรม และ อ.ก.ค. จังหวัด มีอำนาจหน้าที่เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร
 อ.ก.ค. ทั้งสองระดับมีหน้าที่เหมือนกันยกเว้นอำนาจในการบรรจุและแต่งตั้งและเกี่ยวกับวินัย

อำนาจในการบรรจุแต่งตั้งและเรื่องเกี่ยวกับวินัย

อ.ก.ค. กรม	อ.ก.ค. จังหวัด
1. บรรจุแต่งตั้งระดับ 7 และ 6 ในกรมของตน	1. บรรจุแต่งตั้งครูสังกัด สปช. ตั้งแต่ระดับ 6 ลงมา
2. เรื่องเกี่ยวกับวินัยอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.พ. กระทรวง (อนุกรรมการข้าราชการพลเรือน) เป็นอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค. กรม	2. อำนาจหน้าที่ของ อ.ก.พ. จังหวัด เป็นอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค. กรม

- แต่เดิมข้าราชการครูเป็นข้าราชการพลเรือน จึงขึ้นอยู่กับ ก.พ. (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน) และ อ.ก.พ. ประจำแต่ละกระทรวงภายหลังได้ตั้ง ก.ค. เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับครูโดยตรงและเรียกครูว่า **ข้าราชการครู**

- อำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค. จังหวัด และ อ.ก.ค. กรม มี 13 ประการ

- ก.ค. มีอำนาจหน้าที่อย่างไร

ในทางปฏิบัติ ก.ค. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- เกี่ยวกับการสอบบรรจุแต่งตั้ง (อาจมอบให้ อ.ก.ค. กรม หรือ อ.ก.ค. จังหวัด หรือหน่วยงานทางการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการได้)
- รับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งจะใช้บรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู
- อนุมัติการบรรจุแต่งตั้งระดับ 10 และตำแหน่งศาสตราจารย์

ฯลฯ

- ก.ค. มีวิธีปฏิบัติงานอย่างไร

1. สำนักงาน ก.ค. (อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในหน้าที่ของ ก.ค. คือ วิเคราะห์วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของ อ.ก.ค. กรม และ อ.ก.ค. จังหวัด และจัดทำรายงานและปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ ก.ค. มอบหมาย
2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ (อ.ก.ค. วิสามัญ) ทำการแทนในเรื่องเฉพาะต่าง ๆ
3. จุดเด่นของการบริหารงานบุคคลในระบบใหม่นี้เป็นอย่างไร

- การตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล
- การกระจายอำนาจไปสู่ฝ่ายปฏิบัติ
- ครูมีส่วนในการบริหารงานบุคคล (อ.ก.ค. จังหวัด และ อ.ก.ค. กรม มีอนุกรรมการที่เป็นครู 3 คน และใน ก.ค. อีก 7 คน)
- มีความเป็นตัวของตัวเอง
- ครูทั่วไปเป็นได้ถึงระดับ 7
- ระดับเงินเดือนยืดหยุ่นได้มาก
- หลักเกณฑ์และมาตรฐานจัดทำโดยผู้ชำนาญการ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ตำแหน่งข้าราชการครู

- ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอน
- ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหาร
- ตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาที่ไม่สังกัดสถานศึกษา

บทบาทของครูใหญ่ในด้านการบริหารงานบุคคล

1. ต้องวางตัวเป็นผู้นำที่ถูกต้อง
2. ควรดำเนินการด้านวิชาการเอง
3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและผู้อื่น
4. ควรมีหลักในการพัฒนาตนเอง
5. ควรเป็นนักจิตวิทยาที่ดี
6. ต้องเป็นนักประชาธิปไตย
7. ควรจัดให้มีสวัสดิการแก่บุคลากร
8. ควรจัดให้มีการสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคลากร

ตัวอย่างข้อสอบ

คำชี้แจง

ตอบคำถามต่อไปนี้สั้น ๆ พอเข้าใจ

1. ทำไมจึงต้องมีการบริหารงานบุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ
2. เลือกรายความเรียงมาของการบริหารงานบุคคลในประเทศต่อไปนี้มาเพียง 3 ประเทศ
  1. ประเทศจีน
  2. ประเทศอังกฤษ
  3. ประเทศสหรัฐอเมริกา
3. จงอธิบายความเรียงมาของการบริหารงานบุคคลของข้าราชการไทย
4. จุดมุ่งหมายของการบริหารงานบุคคลมีอะไรบ้าง
5. จงอธิบายจุดมุ่งหมายของการบริหารบุคลากรในโรงเรียน
6. หลักการบริหารงานบุคคลมีอะไรบ้าง
7. การบริหารงานบุคคลโดยยึดหลักของระบบอุปถัมภ์ มีข้อดี ข้อเสีย อย่างไรบ้าง
8. หลักการสำคัญของระบบคุณวุฒิ หรือคุณธรรมมีอะไรบ้าง
9. หน่วยงานทางการศึกษาตามที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. ข้าราชการครู พ.ศ. 2523 มีอะไรบ้าง
10. คณะกรรมการข้าราชการครู หรือ ก.ค. มีความสำคัญอย่างไร
11. ตาม พ.ร.บ. ข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ระบุว่ามีการตำแหน่งข้าราชการครู อยู่ 3 ประเภท อยากทราบว่าตำแหน่งเหล่านั้น มีอะไรบ้าง
12. สมมติว่าท่านเป็นครูใหญ่โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งท่านจะดำเนินการเกี่ยวกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างไรบ้าง